

Näringsdepartementet

Remissammanställning SOU 2014:21, Bredband för Sverige in i framtiden

Följande remissinstanser avstår från att lämna/ har inga synpunkter på förslagen:

Konsumentverket, Östhammars kommun, Villaägarnas Riksförbund, SABO, Fastighetsägarna.

Följande remissinstanser tillstyrker/instämmer i/ställer sig positiva till förslagen eller har inget att invända/erinra mot förslagen - utan att lämna några kommentarer i sakfrågor: Halmstads kommun.

Allmänna och övergripande synpunkter från remissinstanserna

Försvarsmakten är positiv till att en bra och robust kommunikationsstruktur över hela Sverige stimuleras. I övrigt har försvarsmakten inga synpunkter kopplade till utredningens förslag avseende stöd för att tillsätta bredbandskoordinatorer samt utökat stöd till bredbandsforum. Myndigheter med uppdrag att säkra samhällsviktiga funktioner bör, enligt Försvarsmakten, inkluderas i förverkligandet av bredbandsstrategin. Om EU kommissionens förslag avseende "tillträde till befintlig passiv infrastruktur (kanalisation, tunnlar, rör, master och torn, byggnader m.m.)" blir aktuell för svensk del, är Försvarsmakten angelägen om att riskerna kopplat till sabotage, avlyssning etc. nogsamt beaktas i samverkan med Försvarsmakten. Avseende PTS promemoria "Trådlösa teknikers bidrag till bredbandsstrategin" menar Försvarsmakten att nyttjandet av 700 MHz-bandet i förlängningen kan komma att påverka Försvarsmaktens operativa förmåga. *Jordbruksverket* anser det är viktigt att i det fortsatta arbetet analysera förslagets effekter för landsbygden. *Konkurrensverket* menar att utredningen koncentrerat sig på hur utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur ska främjas maximalt utan att väga in förslagen mot andra viktiga samhällsmål. Flera förslag verkar vara svåra att kombinera med principen att utbyggnaden ska vara marknadsdriven. *Konkurrensverket* anser att utredningen inte kan ligga till grund för framtida regelutveckling på området. *Lantmäteriet*

instämmer i utredningens förslag och överväganden, men kommenterar särskilt några av avsnitten. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)* bedömer att om bredbandsstrategin realiserar är det naturligtvis en stor fördel för samhället, inklusive arbetet med samhällsskydd och beredskap. Men MSB anser dock att perspektivet kring driftsäkerhet saknas. Vi har inte tillräcklig kunskap kring hur driftsäkerheten för exempelvis stadsnät ser ut i dag, inte heller kring jämförelser mellan driftsäkerheten i fiberkabel och i mobilmaster. MSB ansvarar för att utveckla och tillhandahålla kommunikationstjänster för samhällsviktiga aktörer som erbjuder så kallade välfärdstjänster. Aktörernas krav är att infrastruktur har särskild kapacitet och är säker, robust, tillgänglig och skyddad samt fungerar i såväl vardag som kris. MSB anser därför att bredbandsstrategin behöver kompletteras med samhällsviktiga aktörers krav på bredbandsinfrastruktur. För att bredbandsstrategin också ska skapa förutsättningar för samhällsviktig verksamhet behöver analysen av vad bredbandet ska användas till inkluderas i fortsatt arbete. MSB pekar på sambandet mellan uppdraget till den särskilda utredaren rörande effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur (Dir 2014:118) och fortsatt utformning av Bredbandsstrategin. MSB anser det är av vikt att förutsättningarna och kraven på kommunikationstjänster för samhällsviktiga aktörer och verksamhet säkerställs. *Post-och telestyrelsen (PTS)* ställer sig positiv till de flesta av utredningens förslag och bedömningar och är positiv till att ta på sig diverse uppgifter och uppdrag som framgår av betänkandet. *Statskontoret* instämmer i huvudsak i utredningens analys samt i behovet av offentliga insatser för att komplettera den marknadsmässiga utbyggnaden. Myndigheten delar utredningens bedömning av kommunernas centrala roll i utbyggnaden av bredband samt att det krävs incitamentsskapande insatser på central nivå för att säkerställa kommunernas engagemang. *Tillväxtverket* delar i stort utredningens slutsatser och anser att förslagen bör ge positiva effekter på bredbandsutbyggnaden. Myndigheten utgår från att man kommer att ha en fortsatt roll vad gäller stöd för bredband inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen för programperioden 2014-2020. *Tillväxtanalys* delar i allt väsentligt utredningens förslag. Myndigheten ser att förslaget ger en effektivare stödhantering vad gäller bredbandsstöden.

Länsstyrelsen i Stockholms län ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag. Länsstyrelsens roll som samverkanspart är central för att kunna samordna regionens aktörer och nå de nationella bredbandsmålen. Länsstyrelsen i Stockholms län har tillfrågat de länsstyrelser som inte mottagit remissen att inkomma med synpunkter. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* ställer sig positiv till de flesta förslagen i

utredningen. Men utredningen upplevs ha en övertro på arbete med planering för en bredbandsutbyggnad.

Utredningen har inte upptäckt att landet nu i stort sett är inne i en ny fas i utbyggnaden. Länsstyrelsen gör bedömningen att hela Sverige nu är inne i en fas där det är ”verkstad”, dvs genomförande av bredbandsutbyggnaden. Förslagen i utredningen hade varit mer relevanta om fokus varit en genomförandefas. Under denna är det viktigare att ekonomiskt stödja samordning på den lokala och regionala nivån just med fokus på genomförande i praktiken. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att de förslag som presenterades i delbetänkandet 2013 var bra och menar att slutbetänkandet har byggt vidare på de tidigare förslagen med viss otydlighet. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* välkomnar utredningen och anser att den ger en bra bild av bredbandsutvecklingen.

Länsstyrelsen hänvisar också till IT-Norrbottens yttrande i de delar myndigheten själv inte berört. *Länsstyrelsen i Örebro län* ställer sig positiv till de flesta av utredningens förslag men har synpunkter på några av dem. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* ställer sig i huvudsak bakom utredningens olika förslag med reservation för det som rör placeringen och finansieringen av den föreslagna bredbandskoordinatören.

Länsstyrelsen har valt att yttra sig eftersom myndigheten samordnar länsstyrelsernas uppdrag inom området grundläggande betaltjänster. Beträffande uppföljningen av tillgång till bredband kan länsstyrelsen konstatera att klyftorna mellan länen har ökat. Detta förstärks av att endast 15% av stödmedlen tar hänsyn till kostnaderna att anlägga fibernät och 85% är baserade på antalet hushåll som saknar bredband. Denna modell saknar, enligt länsstyrelsen, stöd i bakomliggande förordning och syftet med stödet.

Länsstyrelsen konstaterar också att tabell 3.1 visar att bredbandsmålen inte kommer att uppnås. Detta eftersom flerbostadshus och tätorter i hög grad redan är försedda och att det finns en stor risk att den extrapolerade linjen inte kommer att vara rak utan snarare plana ut.

Länsstyrelsen menar också att det är fler hushåll som är utan bredband i småorter (50-200 invånare) än i utanför tätort / småort. Detta faktum saknas i rapporten. Därför anser länsstyrelsen att stödmedlen ska vara baserade på småorter där störst effekt kan uppnås.

Landstinget Gävleborg ställer sig i huvudsak bakom de synpunkter som angivits i utredningen och delar utredningens syn på att även det offentliga Sverige måste vara involverade i bredbandsutbyggnaden. Landstinget anser att framtagandet av långsiktigt standardiserade spelregler för hur de olika aktörerna ska agera bör ha hög prioritet. *Region Skåne* kommenterar inledningsvis hur utbyggnaden av bredband utvecklats. Regionen menar att det är i glesbygden som offentligt stöd gör störst nytta, det är också där som e-servicetjänster inom vården och

omsorgen har de största utvecklingsmöjligheterna. Att öka subventioneringen med statliga bidrag skulle, enligt regionen, sannolikt öka takten på bredbandsutbyggnaden. Dessutom behövs samordning av grävarbeten för att öka takten på bredbandsutbyggnaden. Regionen delar utredningens ställningstagande om att ett fortsatt statligt stöd för bredbandsutbyggnaden är viktigt. Regionen ser det också som önskvärt att kommunerna och regionerna fick ett större ansvar att peka ut prioriterade geografiska områden för bredbandssatsningar genom kanalisationsstödet. Dessutom anser regionen att det är viktigt att skapa en tydlighet och enkelhet i riktlinjerna för de olika stöd som finns för bredbandssatsningar. Förslaget om att PTS tar fram nationella riktlinjer för öppenhet i näten, robusthet, driftsäkerhet och prissättning skapar, enligt regionen tydlighet för myndigheter, byalag och andra aktörer. Regionen ser de som viktigt att reglerna för att samla in och rapportera uppgifter är enkla och tydliga för att byalag och andra lätt ska kunna förstå vad som ska rapporteras. *Västerbottens läns landsting* har uppfattningen att bredbandsstrategins utgångspunkt att ”marknaden” ska göra de nödvändiga investeringarna, inte är till gagn för en utbyggnad som ger likvärdiga förutsättningar för invånare och företag oavsett geografisk placering. Staten bör finansiera utbyggnaden åtminstone där den förväntade kommersiella marknaden är för liten eller svag. *Västra Götalandsregionen* instämmer i allt väsentligt. *Region Blekinge* vill kraftigt påpeka att det krävs ett mer statligt stöd än vad som hittills aviserats för att nå upp till 100 Mbit/s. Det kommunala engagemanget är nödvändigt jämte det statliga. Regionen anser att ett stimulansbidrag till kommunerna skulle medverka till att uppfylla målet. Regionen ser att utbyggnaden av bredband på landsbygden har långt kvar för att klara målet till 2020. Det gäller i första hand orter med cirka 200 – 1500 invånare. Dessa orter skulle, enligt regionen, kunna bli kommersiellt intressanta om man skulle kunna sammanföra dem i kluster och engagera leverantörer. *Regionförbundet Örebro* menar att den offentliga sektorn på ett tydligare sätt måste ta ansvar för utbyggnaden av bredband, då vi inte i så hög grad som tidigare kan förlita oss på marknadsmässig utbyggnad.

Stockholms stad gör en kortare beskrivning av bredbandsutbyggnaden i kommunen. Utifrån denna drar kommunen slutsatsen att den långsiktighet och det förtroende som offentliga aktörer har, säkerställer att fiberinfrastrukturen över tid kan nyttjas av både privata och offentliga aktörer på likvärdiga villkor. Kommunen menar också att samordna statens befintliga ägande av fibernät till ett nationellt sammanbindande nät som på liknande sätt som stadsnäten kan tillhandahålla svart fiber på öppna och likvärdiga villkor, är en strategisk insats för att stimulera marknaden. Kommunen ställer sig positiv till utredningens förslag som

möjliggör en revidering av PTS prisreglering av marknaden. Ett avskaffande av prisregleringen skulle stärka investeringsviljan i ny fiberinfrastruktur. Kommunen hänvisar även till en ny rekommendation från EU-kommissionen som möjliggör för PTS att inom en snar framtid avskaffa prisregleringen.

Kommunen lyfter också fram att studier i Stockholm visar att den samhällsekonomiska nytta av bredband är nästan tre gånger större än investeringarna. *Goteborgs stad* stödjer förslagen i slutbetänkandet. *Östra Göinge kommun* instämmer i allt väsentligt och vill understryka att man delar betänkandets grundinställning att kommunerna spelar en mycket viktig roll för bredbandsutbyggnaden. *Linköpings kommun* anser att utredningens förslag är bra. Kommunen menar att det är avsaknaden av kommunalt bredbandsbolag och öppet stadsnät som hämmar bredbandsutvecklingen i många kommuner. Det finns också kommunala bredbandsbolag med lönsamhetsproblem som skulle kunna lösas genom samverkan med andra kommuner. *Svalövs kommun* har ett med SKL likartat remissvar (se nedan). *Älvdalens kommun* anser det är bra att eftersträva en mindre komplicerad stödhantering. Kommunen anser att det finns behov av ett samhällskontrakt där en stödmottagare (åtminstone moraliskt) tillåts frånga syftet med stödet. Kommunen poängterar att LTE, mobilnät med 4G, inte kommer att kunna byggas ut i hela glesbygden före 2020. Kommunen menar att en extrapolering av mätvärdena i tabell 3.1 visar att bredbandsmålen inte kommer att uppnås. Stödmedlen bör, enligt kommunen, baseras på småorter (50-200) invånare där de flesta som i dag är utan bredband bor. Vidare anser kommunen att antagandet att det inte kommer att tillkomma master till 2020 inte är realistiskt och bör underbyggas. Slutligen tror kommunen att slutsatsen att mindre kommuner ej kommer att kunna utnyttja medel för utbyggnad är fel. *Nässjö kommun* menar att en avgörande fråga när det gäller det offentliga roll i bredbandsutbyggnaden, är på vilket sätt kommunen ska bidra kring resursinsatser (kompetens och tid), finansiering, organisering, samverkan och samförläggning.

Skärgårdarnas Riksförbund framhåller betydelsen av att även landets skärgårdar omfattas av regeringens målsättning. I skärgårdarna är det viktigt att kommunägda stadsnätsbolag kan verka över kommungränserna utan omfattande byråkrati. Riksförbundet menar också att det är mycket dyrare att bygga ut bredband i skärgården och sjökablar ska därför ingå i det gemensamma stamnätet och inte bekostas av enskilda fiberföreningar. *Fastighetsägarna* hänvisar till ett brev till Näringsdepartementet (2014-06-02) med synpunkter på införandet av ”Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation”. *LRF* deltog som expert i utredningen och samtycker

till utredningens förslag. *Com Hem* menar att det är viktigt att principen om att utbyggnaden av bredband ska vara marknadsdriven står fast, något som flera av utredningens förslag och bedömningar tycks vara svåra att kombinera med. Det är viktigt att det statliga stödet fokuseras till utbyggnad i glest bebyggda områden. Enligt *Com Hem* berörs inte frågan om vikten av stärkt konkurrens mellan aktörer med olika typer av nät, i nog hög grad i betänkandet. Enligt PTS, Konkurrensverket och EU-kommissionen är just infrastrukturdriven konkurrens bäst för bredbandsutvecklingen. I bjärt kontrast till detta släcker de allmännyttiga bostadsbolagen i Göteborg ner det befintliga fiberkoaxnätet. Att stänga ner detta nät får, enligt *Com Hem*, konsekvensen att färre och inte fler får tillgång till snabbt bredband. *Com Hem* anser det är viktigt att ta detta i beaktande i samband med den fortsatta bredbandsstrategin. *Coompanion* håller med utredningen om att den offentliga sektorn på ett tydligare sätt måste ta ansvar för utbyggnaden av bredband. Organisationen saknar dock perspektiv på den insats som hushållen själva lagt ner vid självorganisering i byalagsföreningar. Fiberföreningarna och självorganiseringen av hushållen har helt uteslutits i utredningens perspektiv. *Coompanion* uppmanar samtliga berörda aktörer att uppmuntra till självorganisering och ökat entreprenörskap i småskalig verksamhet för mångfald även inom fiberutbyggnad. *IT&Telekomföretagen* uppskattar att det behövs 50 miljarder kr i investeringar i bredbandsutbyggnad samt mobila nät, för att nå målet i bredbandsstrategin. Offentlig sektor har ett särskilt ansvar genom sitt omfattande ägande av fiberstruktur. En strategisk uppgift är att samordna denna infrastruktur till ett nationellt sammanbindande nät. När det gäller de sista 10 procenten av Sveriges hushåll och företag att få tillgång till bredband, hyser *IT&Telekomföretagen* en viss oro. Om tillgången enbart avser 1Mbit/sek nedströms som alla har rätt till inom ramen för de samhällsomfattande tjänsterna är vår oro befogad. Om alla ska ha tillgång till 30 Mbit/s år 2020 krävs ett tydligare engagemang för hela Sverige. Men är dessa lokala eldsjälar i byalagen Sverige ska förlita sig på när vi bygger vår digitala infrastruktur?, frågar *IT&Telekomföretagen*. *IT Norrbottens* remissvar är ett gemensamt yttrande även för *kommunerna Arvidsjaur, Kiruna, Luleå och Övertorneå*. *IT Norrbotten* konstaterar att de som bygger ut bredbandsinfrastruktur är privata och offentliga aktörer. Marknaden består således av kommersiella aktörer och stadsnät. *IT Norrbotten* välkomnar att utredningen gjort denna definition av marknaden. Beträffande samhällsmaster menar *IT Norrbotten* att om det visar sig att trots den utbyggnad av mobiltelefonnätet som operatörerna genomför, det fortfarande finns vita fläckar avseende yttäckningen, kan det finnas behov av att samhället finansierar utbyggnaden av master. I dessa kan operatörerna sätta in sin intelligenta utrustning. Vad gäller nationell

roaming tror IT Norrbotten i första hand att operatörerna frivilligt ska komma överens om en affärsmodell mellan sig i denna fråga och i andra hand ska man gå lagstiftningsvägen.

IT Norrbotten anser det vara en brist att utredningen enbart redogör för en modell över hur bredbandspenetrationen kan öka i det kommunala bostadsbeståndet. Utredningen borde ha haft ett likartat resonemang kring det privata bostadsbeståndet avseende flerhushålls fastigheter. IT Norrbotten föreslår en utredning som kan belysa situationen och komma med förslag gällande både den privata och offentliga bostadsmarknaden. IT Norrbotten beklagar dessutom att utredningen inte uppmärksammat de problem som Norrbotten har gällande statliga verk eller bolag som hindrar en utveckling i länet. Man hade förväntat sig ett förslag om att regeringen skulle tillsätta en utredning om hur de egna verken/bolagen skulle agera för att stödja statliga och lokala/regionala bredbandssatsningar. IT Norrbotten hänvisar till ett brev till infrastrukturministern daterat 2013-05-30. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* instämmer i utredningens bild av den stora betydelse som bredbandet har för tillväxt och utveckling i hela landet.

SKL instämmer också i att det finns goda skäl att vässa arbete med bredbandsfrågorna på ett antal områden för att nå målen 2020.

Företagarna påpekar att 80% av deras medlemmar menar att tillgång till bredband är mycket viktig för deras verksamhet. Det är till och med viktigare än "traditionell" infrastruktur, som vägar, flyg och tåg.

Företagarna anser det vara en sund ambition att marknaden ansvarar för bredbandsutbyggnaden, men organisationen tror att det kommer att krävas att det offentliga är med i finansieringen av utbyggnaden om hela landet ska få samma förutsättningar. Företagarna tycker det är positivt att regeringen har fört in bredband som ett allmänt intresse i PBL. *Hela Sverige ska leva* delar i stora drag utredningens förslag. Organisationen anser att den offentliga sektorn på ett tydligare sätt måste ta ansvaret för utbyggnad av bredband där marknaden inte visar intresse. Man understryker att utredningen nästan helt glömt bort fiberföreningarna och det arbete de lägger ner.

Fiber i Nordingrå ekonomiska förening (FIN) stöttar en hel del av förslagen i betänkandet, men tycker samtidigt att det väldigt lätt blir ett uppifrånperspektiv som inte visar förståelse för att kompetens finns ute i föreningslivet och lokalt i kommunerna. FIN redovisar följande utmaningar och hinder vid bredbandsutbyggnaden: långa handläggningstider av rekvisitioner; extra granskningar hos Jordbruksverket gällande upphandlingar; svag stöttning från den egna kommunen; hitta kreditgivare och borgenärer; tillgänglighet till fastighetsinformation; bristande kvalitet på adressinformation; förändringar av tolkningar gällande förordningar och regelverk under

projekttiden; svåra geologiska förhållanden i relation till kostnad. FIN har följande syn på bredbandsstrategier / mål: kommunerna bör stötta och uppmuntra lokala initiativ och inte se dessa som hot mot egna kommunala bolag; kommunerna bör fokusera sina projekt inom tätorter där komplexiteten är större då det gäller tidigare och planerad markförlagd infrastruktur; kommunerna bör tillhandahålla befintlig infrastruktur i form av ledig kanalisation, svartfiber mm för stamnät som finansieras med offentliga medel till rimliga priser för byaprojekt; kommunerna bör uppmuntras att vid behov stötta byaprojekt med ”projektkontor” för projektledning mm; kommunerna bör vid behov ställa upp med borgensåtagande för byggnadskreditiv utan krav på ägande.

<p>Förslag: Ett mobilitetsmål tillförs regeringens bredbandsstrategi.</p>
--

Jordbruksverket delar utredningens förslag att ett mobilitetsmål tillförs regeringens bredbandsstrategi. *Konkurrensverket* ser positivt på att frågan om tillräcklig täckning och kapacitet ingår i framtida resonemang om mobilt bredband, med tanke på att det utvecklats en tjänstesektor med höga kapacitetskrav. Det finns goda skäl för att utgångspunkten även fortsatt bör vara, att utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur ska vara marknadsdriven. *PTS* stödjer att det utreds hur ett mobilitetsmål kan se ut och hur det kan påverka utbyggnaden i landet och myndigheten är gärna med och bidrar i detta arbete. *Statskontoret* instämmer i att regeringen bör tillföra ett mobilitetsmål men att det mobila nätet främst bör användas som ett komplement till trådbundna tekniker.

Länsstyrelsen i Stockholms län menar att täckning, kapacitet och störningsrisk är tre faktorer som bör tas hänsyn till vid framtagning av ett mobilitetsmål. Ett viktigt steg är överenskommelsen mellan *PTS* och mobiloperatörerna om att skapa jämförbara täckningskartor. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* tillstyrker utredningens förslag om att ett mobilitetsmål tillförs regeringens bredbandsstrategi. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser det är positivt att ett mobilitetsmål kompletterar den nationella bredbandsstrategin. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att det bör förtydligas vilket behov och vilken brist som en utvidgning av strategin ska lösa. Ett mobilitetsmål kan bli mer styrande för vilka tekniker som ska främjas. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* menar att mobilt bredband utgör ett viktigt komplement för de områden som inte får trådbundna bredband. Ett mobilitetsmål är svårt att göra mätbart men *Länsstyrelsen* anser att det är nödvändigt som symbolvärde. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* instämmer i att ett mobilitetsmål tillförs bredbandsstrategin. Den trådlösa tekniken ger vissa möjligheter även i geografiska områden som fjällvärlden, skärgården och väglöst land i

övrigt. Länsstyrelsen menar att målet bör inkludera täckning, kapacitet och störningsrisk. Dessutom anser Länsstyrelsen att man i bredbandsstrategin även överväger att införa ett fibreringsmål, i stället för att som i dagsläget endast ha en teknikneutral inställning. Orsaken är att enbart fiber klarar överföringshastigheter långt över 100 Mbit/s, vilket är ett krav som, enligt Länsstyrelsens bedömning, kommer att finnas inom en snar framtid.

Landstinget Gävleborg delar synpunkterna på att ett mobilitetsmål bör tillföras regeringens bredbandsstrategi. *Västra Götalandsregionen* anser att detta mål absolut bör tillföras.

Östra Göinge kommun anser det är viktigt att det från nationell nivå tydligt pekas på vikten av ett mobilitetsmål inom ramen för regeringens bredbandsstrategi. *Linköpings kommun* anser det är positivt om ett mobilitetsmål tillförs nationella bredbandsstrategin. *Kramfors kommun* stödjer detta. Kommunen anser att fortsatt stöd är viktigt för utbyggnad av infrastrukturen på landsbygden. Mobilitet är i många delar av landet en viktig förutsättning för att verka i dessa regioner. *Nässjö kommun* anser det är viktigt med mobilitet.

LRF vill särskilt betona att ett mobilitetsmål är en mycket god idé och att stöd till bredbandsutbyggnad i gleset bebyggda områden kommer även fortsättningsvis att vara viktigt. *Coompanion* ifrågasätter kraftigt hur realistiskt mobiltekniska lösningar kan fungera som alternativ till fiber. Redan i dag har den mobila täckningen minskat på landsbygden. *Coompanion* anser att alla har rätt till trådbunden fiber oavsett var man bor. *IT&Telekomföretagen* stöder förslaget. Ett mobilitetsmål torde förutsätta att stöd får användas för utbyggnad i de delar av landet där behov finns men där marknadsaktörerna inte förväntas bygga ut. Ett mobilitetsmål skulle, enligt *IT&Telekomföretagen*, vidare kunna bidra till att tydliggöra att bredbandsstrategin är teknikneutral. *IT Norrbotten* anser att ett mobilitetsmål är bra men menar att man även borde anta ett fibreringsmål för Sverige. Denna teknik är den enda som garanterar tillräckligt höga hastigheter för framtiden. *Företagarna* håller med utredningen om att ett mobilitetsmål bör tillföras regeringens bredbandsstrategi. *Hela Sverige ska leva* finner det missvisande att hänvisa till mobilt bredband som alternativ till fiber och anser att alla har rätt till trådbunden fiber i stort sett oavsett var man bor i landet.

Bedömning: Lokala och regionala bredbandsstrategier utgör en viktig del i förverkligandet av regeringens bredbandsstrategi. Bredbandsguiden bör kunna utgöra ett underlag vid framtagande av strategier.

Lantmäteriet instämmer i att bredbandsstrategierna bör utgöra underlagsmaterial till översiktsplanen. Då förbättras möjligheterna att säkerställa markåtkomst för bredbandsinfrastruktur genom lantmäteriförrättningar. *PTS* anser det är bra att fortsätta lyfta fram betydelsen av strategier.

Länsstyrelsen i Jönköpings län vill informera om att kommunerna påbörjat ett strategiskt bredbandsarbete under det senaste året. Arbetet med den digitala agendan har lyft behovet av bredband och inom denna ram kommer också den regionala bredbandsstrategin att tas fram.

Länsstyrelsen i Östergötlands län delar utredningens bedömning att lokala och regionala bredbandsstrategier är viktiga.

Västra Götalandsregionen håller med om denna bedömning. En ökad samverkan mellan kommunerna och operatörerna och de övriga förslag som finns i betänkandet är kanske nödvändiga för att nå bredbandsmålen, men skapar förmodligen långsiktigt ökade kostnader för en kommun. Dessa drabbar sällan själva bredbandskalkylen.

Region Halland framhåller betydelsen av att en bredbandsstrategi på både nationell, regional och kommunal nivå är viktig. Regionen vill dock betona att även vägen dit, processen, är viktig. *Region Blekinge* menar att kommunens strategier även bör åtföljas av en handlingsplan. Det kan i vissa fall vara nödvändigt att kommunerna går in och delfinansierar utbyggnaden. Det är av vikt att bredbandsstrategin kopplas till översiktsplanen, men här är kommunerna, enligt regionens bedömning, bara i början.

Cooperation håller med om behovet av en tydlig och handgriplig implementering av bredbandsguiden samt de regionala och lokala strategierna. *IT Norrbotten* instämmer i konstaterandet att regionala och lokala bredbandsstrategier utgör en viktig del i förverkligandet av den nationella strategin. *Hela Sverige ska leva* menar att bredbandsguiden samt de regionala och lokala strategierna bör implementeras tydligare.

<p>Bedömning: Det finns ett behov av en branschorganisation för operatörerna som kan agera motpart i förhandlingar om standardavtal och dylikt.</p>
--

Enligt *Konkurrensverket* faller frågan om inrättandet av en ny branschorganisation utanför gränsen för ett offentligt åtagande. Konkurrensverket delar därför inte utredningens bedömning att det offentliga ska förespråka inrättandet av en sådan. I sammanhanget finns risk för kartellbildning om en branschorganisation erhåller någon slags offentlig sanktion. Med risken för otillåtet samarbete är

Konkurrensverket även tveksamt till nödvändigheten av standardavtal. *Lantmäteriet* vill betona att en branschorganisation skulle förenkla många av processerna vid utbyggnad av bredband. Ett standardavtal för branschen skulle kunna läggas till grund för ledningsrätt. Normer och schabloner för beräkning av ersättning vid frivilliga markupplåtelse skulle kunna tas fram. *PTS* är av uppfattningen att utbyggnaden skulle förenklas av att exempelvis Trafikverket hade endast en eller ett fåtal parter att föra diskussioner med rörande övergripande frågor om tillgång till mark i anslutning till vägar och järnvägar. Det finns dock redan intresseorganisationer som kan ha en sådan roll. Tillskapandet av en ny branschorganisation är en sak för marknaden att initiera och ska inte vara föremål för statligt initiativ. *PTS* delar därmed inte utredningens bedömning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser det är otydligt vad utredningen avser med behovet av en branschorganisation. Men vid behov och en bibehållen konkurrens på marknaden anser Länsstyrelsen att samverkan i en branschorganisation kan välkomnas. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* delar utredningens förslag att marknads aktörer mer samordnat bör ta fram önskvärda standardavtal för förläggning av optokabel. Men Länsstyrelsen anser samtidigt att en mer ingående policy för kommunernas plan- och markfrågor bör utarbetas. Denna bör vara förankrad hos operatörerna. Länsstyrelsen anser att avsnitt 5 är ett av de viktigaste i utredningen. Anslutningar i planlagda och tätbebyggda områden behöver öka kraftigt och i dessa områden är kommunerna stora markägare. Det är viktigt att processen för tillträde till mark samt avgifter är någorlunda lika över landets kommuner.

Landstinget Gävleborg håller med utredningen om att det finns behov av en branschorganisation, men anser att operatörerna bör ta initiativ i denna fråga. *Västra Götalandsregionen* anser att detta förslag är utmärkt.

Östra Göinge kommun skulle med tillfredsställelse se att en branschorganisation skulle kunna komma till stånd när det gäller bredbandsutbyggnad. *Linköpings kommun* anser att det är en bra åtgärd att etablera ett forum med kommuner och operatörer som ska arbeta fram standardavtal och riktlinjer. Men det måste finnas en vilja till samarbete mellan marknads aktörer, kommunen bedömer att denna vilja inte är tillräckligt stor i dag. *Kramfors kommun* ser det näst intill som en förutsättning för att klara en effektiv utbyggnad, att det skapas ett forum där kommuner och operatörer träffas. *Nässjö kommun* tycker det vore bra om det fanns ett forum där kommuner och operatörer och kommuner kan förhandla.

Com Hem stödjer inte förslaget om inrättande av ytterliga en branschorganisation, utöver IT&Telecomföretagen. Frågan om inrättandet av en branschorganisation kan även ifrågasättas om det ligger inom ramen för det offentliga åtagandet. *IT&Telekomföretagen* anser inte att det finns behov av en ytterligare branschorganisation. Det operativa ansvaret, och därmed rollen som avtalspart, vilar på respektive kommun, SKL är inte en direkt avtalspart i dessa frågor. *Företagarna* håller med om att det kan vara värdefullt att skapa en avtalsmotpart till SKL som representerar branschen (liknande Svensk Energi för elmarknaden).

Bedömning: Kommuner bör agera aktivt för att främja samordning och samförläggning. Detta kan ske genom att ställa krav på samordning och samförläggning i markavtal och gräv tillstånd, genom att använda Ledningskollen och genom att anordna s.k. gräv möten.

Konkurrensverket delar inte utredningens bedömning att kommuner bör arbeta aktivt för att främja samordning och samförläggning. I utredningen saknas tillräcklig analys om varför kommunerna ska tilldelas ytterligare ansvar för utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur. Det saknas svar på frågor om hur samordning och samförläggning kan förenas med principen om att utbyggnaden ska vara marknadsdriven. Dessutom bör utgångspunkten vara att strategisk information bäst inhämtas av marknadens parter. Om staten engagerar sig i frågan bör en myndighet med ansvar för geografisk information, exempelvis Lantmäteriet, hantera detta. Utredningens förslag på samordning bör, enligt Konkurrensverket, behandlas samtidigt med den så kallade informationspunkten i EU-kommissionens ”Gräv-direktiv”. Konkurrensverket påpekar att standardavtal som inbegriper kostnadsfördelning kan komma i konflikt med konkurrenslagen (2008:579). Även kalkylstöd, informationsinsamling och informationsutbyte kan i vissa fall vara olämpligt. *Lantmäteriet* instämmer i utredningens bedömning att man inte bör arbeta vidare med ICH-modellen och att kommuner bör arbeta aktivt för att främja samordning och samförläggning. Myndigheten menar att ett annat sätt att främja samförläggning skulle vara genom en utökad möjlighet till förtida tillträde enligt 25 a § ledningsrättslagen. Det förbättrar förutsättningarna för en samförläggning eftersom en ledningsrättsinnehavare då snabbt kan påbörja en etablering av sina anläggningar. Lantmäteriet föreslår att man bör utreda förutsättningarna för att utöka Lantmäteriets möjligheter att bevilja förtida tillträde. *PTS* anser det är rimligt att inte i nuläget gå vidare med förslag om en eventuell ICH, innan konsekvenserna av grävdirektivet är klarlagda. *PTS* instämmer i utredningens analys och beskrivning av kommunernas roll för att främja grävsamordning. *PTS* gör bedömningen att pågående utveckling av

Ledningskollen möjliggör förbättrat stöd till kommuner och andra aktörer att söka och erbjuda grävsamordningsmöjligheter.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser det bör övervägas om inte någon typ av lätthanterligt ekonomiskt stöd bör erbjudas till samförläggningsprojekt. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att den marknadsanalys som ICH-modellen skulle kräva skulle vara värdefull oavsett om själva modellen tillämpas. Det är positivt att kommunens roller utreds och lyfts fram för att främja samordning och samförläggning. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* delar utredningens uppfattning att kommuner aktivt bör arbeta för en ökad samordning och samförläggning. Det bör också arbetas för att få en reglering kring kostnadsfördelning vid samförläggning av olika infrastrukturer. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* menar att förslag avseende samordning av förläggning som är finansierad med allmänna medel, (ICH) är bra. Det naturliga är att kommunerna uttalat får denna roll och att de även får medel kopplade till villkor att hålla grävsamråd och se till att samförläggning av kanalisation blir av.

Region Skåne vill lyfta att ett stöd som endast ger bidrag till samförläggning av kanalisation sannolikt inte medverkar till att uppnå det skånska 95-procentsmålet, då många projekt med bredbandsutbyggnader sker i glesbygden där andra ledningsdragningar inte är aktuella. *Västerbottens läns landsting* konstaterar att utredningen lägger ansvaret direkt på kommunerna att ställa krav på samordning och samförläggning i markavtal och grävtillstånd. Enligt landstingets uppfattning ställer detta högre krav på mindre resursstarka kommuner än på andra, vilket förefaller vara omvänd regionalpolitik. *Västra Götalandsregionen* anser att detta förslag är utmärkt. *Region Blekinge* delar utredningens syn att samförläggning mellan olika ledningsägare är bra. Ett nationellt centrum för samförläggning tror inte regionen på. Men ett statligt stöd till samförläggning kan vara bra för att främja samverkan.

Östra Göinge kommun menar att resonemanget under punkt 5.4.1 (skapandet av en branschorganisation) skulle vara till stort stöd för att kommunerna lättare skulle kunna utveckla samordningsrollen. *Älvdalens kommun* tycker att förslaget avseende samordning av förläggning som är finansierad med allmänna medel är bra. Kommunen anser att utredningens resonemang kring affärslösningen ICH är bra, men menar att det naturliga borde vara att kommunerna uttalat får denna roll och att de även får medel kopplade till villkor att hålla i grävsamråd och se till att samförläggning av kanalisation blir av. *Nässjö kommun* menar det är nödvändigt med samordning och samförläggning.

LRF vill särskilt betona att kommunerna behöver arbeta aktivt för att främja samordning och samförläggning. *IT&Telekomföretagen* delar bedömningen. Men avgörande är också att kommunerna samarbetar med de privata aktörerna och ger dem förutsättningar att bygga på ett kostnadseffektivt sätt. *SKL* anser att samordning och samförläggning är viktigt. Men det saknas incitament för den som tar på sig en samordnande roll, vilken dessutom innebär ett stort merarbete. *SKL* har redan tidigare avfärdat förslaget om ett ICH och ser det som utmärkt att även utredningen kommit fram till att det finns bättre lösningar för att hantera kanalisationsfrågorna. *SKL* menar att Ledningskollen kommer att fylla en viktig roll. *Företagarna* har inga invändningar mot utredningens bedömningar angående risken med att inrätta ett ICH och att de lokala och regionala perspektiven måste vara utgångspunkten för att främja samordning. *Hela Sverige ska leva* anser att stor vikt ska fästas vid samordning och samförläggning, det lokala och regionala perspektivet måste vara utgångspunkten i arbetet.

Bedömning: Utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur med hög överföringshastighet behöver stimuleras om regeringens bredbandsmål ska nås.

Förslag: Regeringen bör skyndsamt ta initiativ till att utreda möjligheterna och konsekvenserna av att göra undantag från lokaliseringsprincipen för kommuner vad gäller utbyggnad av infrastruktur för bredband med hög överföringshastighet. En sådan utredning bör inkludera att tydliggöra stadsnätets roll på marknaden.

Utredningen ska göras i syfte att närmare analysera huruvida ett sådant undantag kan stimulera utbyggnad av bredband med hög överföringshastighet och/eller ge andra effektivitetsvinster.

I utredningen bör även ingå att analysera vilka konsekvenser sådant undantag från lokaliseringsprincipen kan få för konkurrensen i stort, för andra aktörer som är direkta konkurrenter på samma marknad och för aktörer som verkar i andra delar av värdekedjan.

Eftersom en eventuell lagändring skulle påverka hela landet bör tänkbara effekter i såväl tätort som glesbygd utredas och analyseras.

Konkurrensverket delar utredningens bedömning att ett eventuellt undantag från lokaliseringsprincipen kan införas först efter flera utstående frågor utretts och besvarats, i synnerhet konsekvenser för privata aktörer. *PTS* påpekar att det redan nu finns möjligheter för stadsnät att slå sig samman i kommunalförbund och gemensamma nämnder. *PTS* välkomnar dock att ett eventuellt undantag från lokaliseringsprincipen utreds grundligt, då det inte är klarlagt om ett

sådant kan vara ett framgångsrikt sätt att nå målen för regeringens bredbandsstrategi. Myndigheten anser det är positivt att konkurrens effekterna för stadsnätens direkta konkurrenter och för andra aktörer i värdekedjan utreds. Av Bredbandsstrategin framgår att det i första hand är marknaden som ska bygga nät. Enligt PTS ser dock verkligheten annorlunda ut, eftersom stadsnäten är de aktörer som investerar mest i utbyggnad av fiberinfrastruktur. PTS menar att regeringen bör överväga huruvida stadsnäten ska vara aktörer som begränsas av kommunallagens regelverk eller vara kommersiella marknadsaktörer på samma villkor som andra. Det bör klargöras om en förändring av kommunalrättsliga principer leder till mer eller mindre utbyggnad av bredband i kommersiellt olönsamma områden. En ytterligare fråga för utredning är om en kommun bör få anlägga *eget nät* utanför den egna kommunen eller om en kommun bör få anlägga *nät åt någon annan*. Statskontoret delar utredningens förslag att konsekvenserna av undantag från lokaliseringsprincipen bör utredas grundligt. Statskontoret ser dock potentiella fördelar i ett sådant undantag.

Länsstyrelsen i Stockholms län menar att de befintliga stadsnäten kan bidra till genomförandet av det nationella målet genom att tillåtas agera i grannkommuner som saknar eget stadsnät. Det bör då klargöras om stadsnätet agerar i vinstintresse eller om det har ett bredare samhällsutvecklande ansvar. Länsstyrelsen menar att det behövs en fördjupad utredning om stadsnätens roll på marknaden. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* konstaterar att enligt T9290-11 kan ett regionalt bildat stadsnätbolag delägt av flera kommuner konkurrera på en större marknad. Länsstyrelsen föreslår att Konkurrensverket, SKL och PTS samverkar i en utredning. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* anser att möjlighet till avsteg från lokaliseringsprincipen kan vara en del i att underlätta och påskynda utbyggnaden i de mindre tätorterna. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om ytterligare utredning av denna fråga liksom av stadsnätens roll på marknaden. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* är överens med utredningen om att innan en ändring av kommunallagens lokaliseringsprincip kan ske måste en grundlig utredning göras. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* välkomnar allt som främjar och underlättar bredbandsarbetet för alla aktörer, däribland att det behöver utredas om bredband behöver undantas från lokaliseringsprincipen. Att utreda och förtydliga stadsnätens roll kan, enligt Länsstyrelsen, vara till nytta. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* välkomnar att en utredning påbörjas kring möjligheterna att undanta kommunala stadsnät från lokaliseringsprincipen. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser det vara positivt att regeringen skyndsamt tar initiativ till att utreda ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommuner. Idag anses arbetet med att bilda kommunalförbund eller

gemensam nämnd för bredbandsutbyggnad som alltför krångligt och tidskrävande. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* stödjer förslaget om en utredning rörande undantag från lokaliseringsprincipen avseende utbyggnad av bredband. Länsstyrelsen gör bedömningen att en sådan har positiva effekter på bredbandsutbyggnaden.

Västra Götalandsregionen anser att utredningens bedömning är korrekt. Regionen konstaterar att med ytterligare en ekonomiskt stark aktör till på marknaden så har möjligheterna ökat för marknaden att nå de svenska bredbandsmålen. Regionen menar att det är mycket glädjande och ses mycket positivt av länet. Regionen anser också att förslaget gällande undantag från lokaliseringsprincipen är bra. Det är uppskattat att en utredning snarast genomförs. *Region Halland* ser positivt på att initiativ skyndsamt tas till utredning samt att utredningen inkluderar stadsnätens roll på marknaden. *Regionförbundet Örebro* välkomnar en utredning om undantag från lokaliseringsprincipen och tydliggörande av stadsnätens roll.

Stockholms stad instämmer i vikten av en förstärkt regional och nationell samordning. Detta kan möjliggöras bland annat genom att ett undantag avseende lokaliseringsprincipen föreslås gälla för stadsnäten. *Göteborgs stad* anser att i förslaget ”att göra ett undantag från lokaliseringsprincipen...” även tydliggöra kommunernas bidrag och roll i bredbandsutbyggnaden. *Östra Göinge kommun* anser det är viktigt att genomföra en utredning rörande en översyn av lokaliseringsprincipen vid bredbandsutbyggnad. Det är nödvändigt för att mindre kommuner ska hitta lösningar över kommungränserna. *Linköpings kommun* ser positivt på att en utredning genomförs om att undanta kommunala bredbandsbolag från lokaliseringsprincipen. Kommunen föreslår även att rätten om att agera kommunikationsoperatör utreds. Kommunala bredbandsbolag bör ges dessa möjligheter. *Kramfors kommun* delar uppfattningen att utbyggnaden av bredband behöver stimuleras. Geografiskt stora kommuner med liten befolkning saknar förutsättningar för en utbyggnad på kommersiella grunder. Kommunen stödjer förslaget om en utredning rörande undantag från lokaliseringsprincipen. *Nässjö kommun* anser att ett undantag från lokaliseringsprincipen bör utredas och att utbyggnaden bör stimuleras.

LRF vill särskilt betona att en utredning bör tillsättas rörande undantag från lokaliseringsprincipen vid bredbandsutbyggnad. En sådan eventuell utbyggnad över kommungränserna förutsätter att berört bolag endast levererar svartfiber. *Coompanion* välkomnar förslaget om utredning beträffande undantag från lokaliseringsprincipen. Organisationen uppmanar även att byalagsföreningarna inkluderas i utredningen för att

säkerställa konkurrensneutralitet mellan kommuner och dessa initiativ. *IT&telekomföretagen* stöder förslaget om utredning av undantag från lokaliseringsprincipen. Stordriftsfördelarna vid anläggning av infrastruktur är betydande och små operatörer har därför en konkurrensnackdel. Ett undantag från lokaliseringsprincipen skulle kunna innebära bättre förutsättningar för regionalt sammanhållna infrastrukturer. I en utredning om lokaliseringsprincipen bör man väga in om Konkurrensverkets förslag rörande konkurrens på likartade villkor är tillräckliga för att skapa en sådan konkurrenssituation. *IT Norrbotten* stödjer förslaget om utredning. *Svenska Stadsnätetsföreningen (SSNf)* ser att det finns en överhängande risk att konsumenternas valfrihet kommer att försämrats. Marknaden måste utvecklas och offentliga investeringar tillvaratas för att stävja inlåsningseffekter. För att stora ekonomiska värden inte ska gå förlorade behöver lokaliseringsprincipen, enligt SSNf, förändras för att medge utbyggnad av fiberaccess i närliggande kommuner och ge möjlighet att gemensamt agera som kommunikationsoperatörer i flera kommuner. SSNf delar utredningens uppfattning att de kommunala stadsnätens roll är mycket betydelsefull. Samhället måste på ett framgångsrikt sätt tillvarata genomförda och framtida investeringar och säkerställa att en mångfald kan bibehållas och utvecklas. SSNf instämmer med utredningen att det krävs investeringar och konstaterar att det krävs betydande investeringar för att nå målen i bredbandsstrategin. Det är viktigt att kommande justeringar i bredbandsstrategin också stärker incitamenten för kommunala stadsnät att fortsätta investera. Ett sätt är att tydliggöra stadsnätens roll utifrån de så kallade lokaliserings- och självkostnadsprinciperna. SSNf stödjer förslaget om att utreda möjligheterna av att göra ett undantag från lokaliseringsprincipen och tydliggöra stadsnätens roll. Skälet till detta är att nuvarande regler begränsar stadsnäten. Stadsnät som önskar bli effektiva motverkas av konkurrenslagen, dels genom lokaliseringsprincipen och dels genom självkostnadsprincipen. SSNf anser dessutom att synen på stadsnätens roll på marknaden behöver ändras i den riktning som EU-kommissionen gjort. I EUs förändrade bedömning av vad som är statsstöd framgår det att offentliga medel inte bara har en roll att agera i områden där det saknas bredbandsinfrastruktur. De ska även ha rollen att skapa konkurrens och valmöjligheter för konsumenterna. SSNf menar också att när utbyggnad av fiberbredband sker i en kommun är det samhälls- och företagseffektivt att infrastruktur utnyttjas för att tillgodose efterfrågan i angränsande kommuner, i första hand i de delar som är glesbefolkade områden mellan kommunerna. Ellagen har en sådan regel för utbyggnad av elnät. Rörande rollen som kommunikationsoperatörer anser SSNf att med nuvarande regelverk förhindras kommunerna att delta i den effektivisering som sker i branschen. De skalfördelar som präglar

kommunikationsoperatörsledet innebär nämligen att stadsnät många gånger behöver ett större kundunderlag än vad den egna kommunen medger. I den nuvarande strukturförändringen försvinner och absorberas dessutom fristående kommunikationsoperatörer upp i större vertikalt integrerade kommunikationsoperatörer. Det finns därför en stor osäkerhet om konsumenterna kommer att få konkurrerande erbjudanden att välja på eller om marknaden utvecklas mot vertikalt integrerade aktörer. Det kan också ifrågasättas om fristående innehållsaktörer kommer att ha någon köparmakt. I denna situation är det, enligt SSNf, viktigt att neutrala kommunikationsoperatörer i form av kommunala aktörer kvarstår på marknaden. SSNf konstaterar att undantag från lokaliseringsprincipen inte är något nytt, kommunala elbolag och naturgasbolag är sådana exempel. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* menar att för att kommuner ska kunna anlägga allmännyttiga fibernät effektivt behöver det göras över större geografiska områden och därför behöver ett undantag från lokaliseringsprincipen göras för fibernäten. *Företagarna* motsätter sig visserligen inte att man ser över ett undantag från lokaliseringsprincipen, om det gynnar utbyggnaden av bredband, men vill betona vikten av konkurrensneutralitet och att kommunen inte konkurrerar med privat näringsverksamhet. *Hela Sverige ska leva* menar att undantag bör göras från lokaliseringsprincipen för kommuner vid bredbandsutbyggnad.

Bedömning: Den kommunala bredbandssamordnaren bör samverka med byalag respektive villasamfälligheter och dylika sammanslutningar för att aggregera efterfrågan på utbyggnad av bredband. Bredbandsstrategier på såväl regional som lokal nivå bör omfatta en strategi för hur efterfrågan på bredband ska aggregeras, denna strategi ska vara så tydlig som möjligt så att den kan omsättas i praktiken.

PTS anser att det är en bra idé. Bredbandskartan och Ledningskollen ger stöd i det föreslagna arbetet med att aggregera efterfrågan på bredband. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* menar att det är betydelsefullt att efterfrågan på utbyggnad aggregeras. Här spelar kommunerna en viktig roll. Gällande villaområden, eller områden som torde vara mer kommersiellt intressanta, bör marknadsaktörerna vara de som ansvarar för aggregering.

Västra Götalandsregionen anser att detta förslag är utmärkt. *Region Halland* ser efterfrågan som en av de viktigaste parametrarna för att nå bredbandsmålet. *Region Blekinge* menar att respektive region eller län och på det lokala planet kommun bör kunna aggregera efterfrågan av digitaliserade tjänster. Regionen anser att det inte finns behov av en centralt placerad funktion för denna uppgift.

Nässjö kommun menar det är viktigt att få volym och skapa skalfördelar genom samordning inom till exempel en region för att få investeringskapital.

Com Hem stödjer bedömningen att den kommunala bredbandssamordnaren bör samverka med byalag respektive villasamfälligheter för att aggregera efterfrågan på bredband. *IT&Telekomföretagen* stödjer bedömningen men anser det vore önskvärt att ensa rollbeskrivningen för kommunala bredbandssamordnare. *IT Norrbotten* anser att PTS arbete med utveckling av byanätskartan bör koordineras med stadsnätens användning av SSNFs affärssystem Cesar 2 som också innehåller en GIS-baserad kartmodul.

Förslag: PTS får i uppdrag att utforma en funktion som syftar till att geografiskt aggregera efterfrågan av digitaliserade tjänster. Funktionen syftar till att synliggöra var det finns behov och möjlighet att bygga ut bredband med hög överföringshastighet och tjänar således också som ett sätt att aggregera efterfrågan på bredband. PTS ansvarar för att utreda hur funktionen ska realiseras och för att utforma tjänsten.

Finansieringsbehovet uppskattas att vara 500-700 tkr. Vi föreslår att medel från anslag 2.4, Informationsteknik: telekommunikation, tas i anspråk för att utveckla funktionen.

Jordbruksverket anser att utredningens förslag för att öka konsumenternas efterfrågan på bredbandsberoende tjänster är bra. Erfarenhet från lokala föreningar som byggt bredbandsnät i egen regi skulle kunna tas tillvara för att mobilisera utbyggnad även i villa och förortsområden. *Konkurrensverket* finner inte anledning att kommentera förslaget om att PTS ska utforma en funktion för att kartlägga efterfrågan på bredband.

Vidare saknas resonemang som klargör varför utredningen anser att marknadsanalyser ska göras av det allmänna i stället för marknadens parter. *PTS* menar att det skulle vara positivt att efterfrågan på digitala tjänster aggregerades. Det kan dock vara nödvändigt att kommuner och regioner först gör "grundarbetet" med att aggregera aktörer med en viss typ av efterfrågan. *PTS* delar utredningens bedömning att de kommunala bredbandssamordnarna bör samverka med lokala initiativ för att aggregera efterfrågan. *PTS* ser positivt på att bredbandsstrategier på lokal och regional nivå bör omfatta strategier dels för hur efterfrågan ska kunna aggregeras och dels för att stimulera efterfrågan. Resultatet av Bredbandsforums nya arbetsgrupp "Samordnad efterfrågan" bör avvaktas innan ett eventuellt uppdrag ges till *PTS*.

Länsstyrelsen i Stockholms län menar att den samlade marknaden i dag har ett kunskapsövertag mot de regionala offentliga organisationerna om var det finns fibernät. Genom att synliggöra behovet, genom exempelvis en lättillgänglig portal, kan både marknad och offentliga aktörer bilda sig en helhetsuppfattning. Det är dock viktigt att attraktiva områden inte ställs mot mindre attraktiva. *Länsstyrelsen i Uppsala län* påpekar att det inte är tydligt ifall förslaget omfattar en ny organisation, eller del av befintlig verksamhet. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* tillstyrker att PTS uppdrag renodlas så som det beskrivs i utredningen och att detta även innefattar uppdraget att utforma en funktion för att aggregera efterfrågan på bredband. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser det är bra att få en gemensam bild för myndigheterna och privata aktörer och samtycker till förslaget. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* välkomnar att PTS får ansvaret att samordna efterfrågan. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser det är bra att PTS får i uppdrag att utforma en funktion som syftar till att geografiskt aggregera efterfrågan på digitaliserade tjänster. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser att förslaget har sina fördelar, framför allt i regioner där man inte varit särskilt aktiv vad gäller strategier för bredbandsutbyggnad. Men det finns en uppenbar risk att förslaget kan leda till att särskilt attraktiva områden ställs mot glesare områden för att maximera avkastningen.

Region Halland ser positivt på att PTS får detta uppdrag. Regionen ser också positivt på exemplet med bredbandskartan från Nya Zeeland.

Växjö kommun förordar att en nationell byanätskarta upprättas. Dessutom anser kommunen att det är betydelsefullt att PTS tar fram en central webbplats innehållande bland annat information om bredbandsstöd och annat material.

IT&Telekomföretagen avvaktar att ta ställning till detta förslag i och med att frågan utreds i en arbetsgrupp inom Bredbandsforum. *IT Norrbotten* ställer sig mycket tveksam till detta förslag. Detta är en fråga för kommunen och regionen/länet tillsammans med marknadens parter. *Företagarna* anser det positivt att försöka aggregera efterfrågan, om åtgärden kan leda till att utbyggnaden stimuleras.

Förslag: En organisation för att stimulera kommunernas engagemang för digitalisering och utbyggnad av bredband bör etableras. Organisationen ska ha en nationell, en regional och en lokal nivå. Samverkan bör genomsyra organisationen såväl inom som mellan de tre nivåerna.

Organisationen bör ges ett initialt mandat på tre år, med möjlighet till förlängning till åtminstone 2020.

PTS tillstyrker att det tillsätts dedicerade resurser för att hantera bredbandsfrågor på lokal, regional och nationell nivå. PTS delar utredningens uppfattning att kommunerna är viktiga aktörer för utbyggnad av IT-infrastruktur men att det råder stora skillnader i hur bredbandsfrågorna prioriteras mellan olika län och kommuner. PTS ser därför att det finns behov av att formulera mål för vad som bör åstadkommas under de kommande åren samt precisera bredbandskoordinatorernas uppgifter och metodik till den del som finansieras av staten. När det gäller mellan olika län, regioner och centrala myndigheter finns en etablerad plattform i form av länssamverkan 2.0 (LSB2). PTS instämmer i att myndigheten även fortsättningsvis ska driva LSB2 och gör bedömningen att LSB2 ligger helt i linje med deltagarnas behov. Bredbandskoordinatorernas arbete bör samordnas med nätverket i LSB2. Statskontoret stödjer principiellt förslaget att etablera en organisation för digitalisering och utbyggnad av bredband. Myndigheten är positiv till att denna organisation bygger på etablerade strukturer och nätverk. Organisationen kan bidra till att förtydliga överlappande ansvarsområden och uppgifter, vilket bör tydliggöras i det vidare arbetet. Statskontoret anser vidare att det finns vissa otydligheter kring hur kompetensstödet till kommunerna bör delas mellan olika aktörer. Det finns anledning att förtydliga denna rollfördelning.

Länsstyrelsen i Stockholms län menar att en samordningsorganisation med tydligt uppdrag, oavsett var den har sin hemvist, kan vara ett stöd i det mobiliserande arbetet. Länsstyrelsen anser att bredbandsfrågan lätt hamnar mellan flera olika aktörer i den kommunala organisationen. Det behövs särskilt stöd för att säkerställa frågans organisatoriska placering. *Länsstyrelsen i Uppsala län* vill att en eventuellt ny organisations roll i förhållande till Bredbandsforum ska förtydligas. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att förslaget med en organisation på tre nivåer kan vara framgångsrikt. Länsstyrelsen vill lyfta möjligheten att utveckla återrapportering till PTS att ske från länsnivå i stället för som i dag från byanätsnivå. Länsstyrelsen vill också förtydliga vikten av utveckling av offentliga tjänster tillförs som uppgift till organisationen för att stimulera den digitala användningen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* delar uppfattningen att det är viktigt att samordning sker på nationell, regional och lokal nivå. Information om gångbara affärsmodeller och lokala samverkanslösningar, inom befintliga regelverk, är relevant för att stimulera kommunernas engagemang. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* menar att den organisation som föreslås är för löst beskriven, både vad gäller koppling till andra organisationer samt vad den ska arbeta med. Om digitaliseringsfrågor i stort ska behandlas av denna organisation så

bör denna kopplas till den nationella digitala agendan samt mot länens regionala digitala agendor. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* ställer sig bakom detta förslag. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser att kommunerna har en avgörande roll och att det därför finns behov av att stötta kommunerna på olika sätt. Det är viktigt att den kommande organisationen blir enkel och tydlig utan att för den skall ta bort möjligheten till regionala skillnader.

Landstinget Gävleborg anser det som viktigt att en organisation för utökat engagemang på såväl nationell, regional och lokal nivå kommer till stånd. *Västra Götalandsregionen* uppskattar förslaget att ge Bredbandsforum ytterligare mandat och har åsikten att det är angeläget att fler med branschkunnskap från telekom och it anställs ute bland länens regionutvecklare. *Region Halland* ser positivt på att utredningen betonar vikten av samverkan mellan olika nivåer, stat, kommun och byanät och talar om vikten av tydliga roller. Utredningen har dock inte tydligt pekat ut vad de olika rollerna ska göra och när de olika ska träda in, det vill säga vem som gör vad och vems ansvar är det att finansiera vad. *Regionförbundet Örebro* välkomnar utredningens förslag till organisation.

Stockholms kommun delar utredningens uppfattning om att kommunernas engagemang för digitalisering och utbyggnad av bredbandsinfrastruktur behöver stimuleras. Att skapa en organisation för att främja nationell och regional samordning ger ökade förutsättningar för konkurrens och därmed incitament för ökad bredbandsutbyggnad, vilket är positivt. Det operativa ansvaret för utvecklingen åvilar dock respektive kommun eftersom förutsättningarna är så starkt varierande. *Östra Göinge kommun* menar det är viktigt att se de olika nivåerna (nationellt, regionalt och lokalt) som en organisatorisk enhet. *Linköpings kommun* menar det är av vikt att hänsyn tas till fungerande regionalt samarbete om regeringen beslutar att vidta de åtgärder som utredningen föreslår om nationella, regionala och lokala stödresurser. *Växjö kommun* anser att tillsättandet av en organisation för att stimulera kommunernas engagemang för digitalisering och utbyggnad av bredband är avgörande. *Älvdalens kommun* gillar förslaget. *Nässjö kommun* anser att utredningens förslag på organisering verkar rimlig strukturmässigt, men finansiering och tillgång till resurser (samordnare) kan bli en utmaning.

LRF vill särskilt betona att det är en bra idé att etablera en organisation för att stimulera bredbandsutbyggnad. *Coompanion* välkomnar utredningens förslag till organisation och ställer sig bakom att PTS ansvarar för kompetensstöd. *IT&Telekomföretagen* stöder förslaget. *IT Norrbotten* instämmer i att det finns behov av en koordination av

nationella, regionala och lokala aktiviteter, men menar att det i förslagen finns för många inblandade parter vad avser den centrala koordineringen. De inblandade konstellationerna borde minska i antal för att rollen som styrfunktion ska bli tydligare. *SKL* delar uppfattningen att det behövs en förstärkt organisation för att driva arbetet med breddbandsfrågor på nationell, regional och lokal nivå. *SKL* samverkar gärna med regeringen i utformningen av denna stödorganisation som behöver utgå från de behov som regionala och lokala aktörer står inför. *Företagarna* anser att i den mån breddbandsutbyggnaden ska vara en kommunal fråga är detta troligen ett klokt förslag. Men *Företagarna* vill lyfta frågan om den digitala infrastrukturen inte bör anses så pass viktig för svensk konkurrenskraft att det ska vara ett nationellt intresse. En slutsats från ett sådant resonemang blir att digitala infrastrukturen lyfts från kommunerna till statlig nivå.

Förslag: PTS, Konkurrensverket, Jordbruksverket, Boverket, Lantmäteriet och Tillväxtverket ges i uppdrag att samverka för att främja breddbandsutbyggnad. Detta skrivs in i myndigheternas regleringsbrev för 2015.

PTS ges ansvar för att leda samordning och samverkan mellan nationella myndigheter för att främja breddbandsutbyggnad.

Konkurrensverket saknar i dag sektorsansvar. Om myndigheten i framtiden ska ha ett sådant inom telekom-området aktualiseras en stor mängd principiella frågor om verkets uppdrag och eventuellt andra områden som verket ska ha ansvar för. Om *Konkurrensverket* ska ingå i myndighetsnätverket förutsätts att statsmakterna anvisar tillräcklig finansiering. *Lantmäteriet* ser positivt på förslaget. En fråga som bör behandlas i samverkan är att länka samman myndigheternas information på området genom en breddbandsportal. Ett forum bör inrättas där de berörda myndigheterna kan samverka med varandra och vid behov även med branschaktörerna. *PTS* är positiv till förslaget och är positiv till att ansvara och leda samordning och samverkan mellan nationella myndigheter för att främja breddbandsutbyggnad. *PTS* ser att det kan komma att behövas finansiella resurser för uppdragets genomförande. *Statskontoret* instämmer i att samverkan mellan de berörda myndigheterna är eftersträfvansvärd men att utredningen inte är tillräckligt tydlig i hur samordningen konkret ska gå till.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att ett förtydligt uppdrag till de nationella myndigheterna skulle nå långt för att säkerställa dialogen mellan de nationella myndigheterna, de regionala och lokala aktörerna, med Breddbandsforum och med marknaden. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* lyfter fram vikten av att skapa rättssäkerhet för

fiberföreningar och att ett uppdrag kan motverka servicebrist vid underlättande av bredbandsutbyggnad. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* tycker förslaget är bra. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att PTS bör vara den nationella parten som ges i uppdrag att knyta berörda nationella aktörer till sig. Länsstyrelsen välkomnar en nationell samverkan mellan berörda myndigheter. Länsstyrelsens uppfattning är att dagens situation beskrivs väl på sid 137 och sid 157 i delbetänkandet ”Effektivare bredbandsstöd”, och att det som fungerar i dag inom nuvarande stödmodell ska behållas. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* menar att förslaget med en nationell samverkan mellan myndigheter är bra och likaså den föreslagna stödmodellen för samförläggning. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* tillstyrker förslaget att PTS ges i uppdrag att leda en samverkan. Länsstyrelsen anser att man bör överväga att vidga samverkansuppdraget till att gälla ytterligare myndigheter och statliga bolag. I Norrbotten gäller detta framför allt Vattenfall och Trafikverket vilka negativt påverkat befintlig bredbandsinfrastruktur. Dessutom menar Länsstyrelsen att en representant för länsstyrelserna bör övervägas att ingå i denna samverkan.

Västra Götalandsregionen anser att detta förslag är utmärkt. Betänkandet innehåller mindre diskussioner kring de olika statliga myndigheternas stora brist på samordning och brist på intresse för att ge god service. Regionen menar att de verkligen agerar var och en för sig fortfarande. Men det har trots allt blivit ett successivt bättre agerande från alla instanser som påverkar bredbandsarbetet.

Stockholms stad menar att ökad samverkan mellan statliga myndigheter är önskvärd.

Länsstyrelsen i Jönköpings län föreslår en samordning av förslagen i avsnitten 9.2.1, 9.2.2 och 9.2.3 med ett uppdrag till PTS att ta fram en modell för samverkan och digitala lösningar på nationell nivå. Dessutom föreslår länsstyrelsen att även en representant med samordningsansvar för länsstyrelserna deltar i det nationella samverkansarbetet.

Com Hem ser positivt på att PTS ska leda en nationell samverkan mellan statliga myndigheter. *IT&Telekomföretagen* stöder förslaget.

<p>Bedömning: Regeringen och SKL bör sluta en överenskommelse om SKL:s roll i relation till den föreslagna organisationen.</p>

Västra Götalandsregionen anser att detta är utmärkt.

SKL menar att en överenskommelse är nödvändig där kommuners och regioners behov ska vara utgångspunkt för organisationens uppdrag. *SKL* medverkar gärna till att en sådan överenskommelse kommer till stånd.

Förslag: Bredbandsforum ges ett utökat ansvar, vilket innebär att på den nationella nivån ansvara för att stimulera kommunernas engagemang för digitalisering genom att bistå och vara ett stöd för den regionala och lokala nivån gällande bredbandsfrågor.

Det nuvarande kansliet utökas med två tjänster för detta uppdrag. Bredbandsforums mandat förlängs tre år, med möjlighet till förlängning till år 2020.

Konkurrensverket anser att angående förslaget om en förstärkt organisation för bredbandsutbyggnad är det viktigt att de förutsättningar som konkurrensrätten och kommunalrätten innebär beaktas. Det gäller både verksamhetens utformning och personalens kompetens.

Lantmäteriet menar att Bredbandsforum bör arbeta för att komplettera Bredbandsguiden med utförligare information om markåtkomstfrågor och *Lantmäteriet* deltar gärna i ett sådant arbete. *PTS* tillstyrker ett sådant förlängt mandat. *Statskontoret* avstår från att ge synpunkter på detta förslag.

Länsstyrelsen i Stockholms län bedömning är att det nationellt utökade ansvaret är bra och nödvändigt, men att det också behöver stötts av en mer aktiv regional samordning. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* är positiv till den föreslagna organisationen där Bredbandsforum får ett ökat ansvar. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* stödjer förslaget att Bredbandsforum får förlängt mandat. Dessutom kan en förstärkning av Bredbandsforums resurser vara positivt om finansiering kan ske utan att drabba den lokala nivån. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att den viktigaste funktionen för Bredbandsforum är webbplatsen och att arbetsgruppernas resultat placeras där. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* ser gärna att Bredbandsforums arbete fortsätter enligt utredningens förslag. *Länsstyrelsen* är även positiv till att *PTS* ges ansvar för kompetensstöd till den regionala nivån men vill att denna roll tydligare kopplas mot Jordbruksverkets roll, alternativt att Jordbruksverket kompetensmässigt förstärks och ansvarar även för detta. Generellt anser *länsstyrelsen* att jordbruksverkets roll är förbisedd i utredningen och önskar även att de formella ansvarsfrågorna reds ut samt att mandat för olika myndigheter samt stödfunktioner klarläggs. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att ett utökat ansvar för Bredbandsforum är positivt.

Västra Götalandsregionen anser att detta är utmärkt. Regionen ser gärna att denna funktion inrättas så snart som möjligt. *Region Halland* ser positivt på förslaget.

Com Hem ser positivt på förslaget. Att förlänga Bredbandsforums mandat och utöka det nuvarande kansliet kommer förhoppningsvis att skapa bättre förutsättningar för bredbandsutbyggnaden.

IT&Telekomföretagen stöder förslaget att Bredbandsforum ges ett utökat ansvar. *Hela Sverige ska leva* menar att Bredbandsforum ska ges mandat och resurser att fortsätta sitt mycket positiva och pådrivande arbete.

Förslag: PTS ges ansvar för kompetensstöd till den regionala nivån gällande bredbandsstöd. Detta ska inte ingå i Bredbandsforums utökade ansvar.

PTS ställer sig positivt till att myndigheten ges ansvar för kompetensstöd till den regionala nivån. Arbetet ryms dock inte inom ramen för nuvarande resurser. *Statskontoret* avstår från att lämna synpunkter på detta förslag. Myndigheten instämmer i behovet av centralt kompetensstöd men anser sig sakna tillräcklig kunskap för att stödja bedömningen om exakt PTS eller Bredbandsforum ska ha ansvaret, eller om ansvaret bör ligga hos andra berörda aktörer.

Länsstyrelsen i Stockholms län välkomnar förtydligandet om att kompetensstöd kring bredbandsstöd bör inhämtas hos den centrala expertmyndigheten. *Länsstyrelsen i Blekinge län* understryker vikten av centralt anordnad kompetensutveckling. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* menar att stödet bör kompetenssättas med kunskap om övriga strukturfonder. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anser att både Regionförbund och länsstyrelser bör kunna ta del av kompetensstödet. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* är mycket positiv till att kompetensstöd kring bredbandsstöd bör inhämtas från PTS. Länsstyrelsen framhåller vikten av att PTS utvecklar kompetensstöd även inom övriga strukturfonders möjlighet att stimulera bredbandsutbyggnaden. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* ställer sig bakom de förslag om utökat ansvar till PTS som formulerats. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* stödjer förslaget.

Västra Götalandsregionen anser att detta är utmärkt. Regionen anser också att PTS ska ta fram riktlinjer för alla bredbandsstöd. *Regionförbundet Örebro* ställer sig bakom att PTS ansvarar för kompetensstöd.

Förslag: Bredbandskoordinatorer tillsätts på regional nivå.

Jordbruksverket delar utredningens uppfattning att bredbandskoordinatorer tillsätts på regional nivå. *Lantmäteriet* anser det är viktigt att bredbandssamordnaren och / eller bredbandskoordinatorerna ges ett tydligt uppdrag att arbeta för att kommunen ska ta hänsyn till bredbandsinfrastruktur i sitt planarbete. *PTS* tillstyrker att bredbandskoordinatorer inrättas i enlighet med utredningens förslag. *Statskontoret* vill understryka vikten av den relativt långsiktiga satsningen på bredbandskoordinatorer som presenteras i utredningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att en bredbandskoordinator bör ha rollen av att föra dialog med potentiella stödsökande, med privata nätägare och med kommunerna. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser att regionala koordinatörer även ska stötta kommuner som saknar tillräcklig kompetens. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* lyfter fram sin befintliga samverkansmodell. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* påpekar att i ett län med fungerande partnerskap så måste samordning ske med den organisationen. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* delar utredningens bedömning att om koordinatörer ansvarar för flera län, riskeras de att isoleras från det övriga utvecklingsammanhanget i regionen. Det bör övervägas om inte fördelarna med närheten till handläggningen av Landsbygdsprogrammet vid länsstyrelserna överväger vid placering av koordinatörerna. *Länsstyrelsen* förordar att bredbandskoordinatorerna får placering på länsstyrelsen. En förutsättning för att koordinatören ska kunna ägna sig åt dessa frågor på heltid är att särskilda medel anvisas. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* är positiv till förslaget. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* välkomnar förslaget om regionala bredbandskoordinatorer. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* ser positivt på att resurser för regionalt bredbandsarbete föreslås. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* menar det är positivt att utredningen föreslår tillsättandet av bredbandskoordinatorer på regional nivå finansierat av statligt stöd. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* är positiv till förslaget men anser att man på regional nivå måste ha möjlighet att anpassa koordinatörernas uppgifter utifrån de regionala förutsättningarna. De regionala digitala agendorna bör vara en naturlig del att helt eller delvis ingå i koordinatörernas uppgifter. *Länsstyrelsen* tar inte ställning till organisatorisk tillhörighet för koordinatörerna. Dessutom delar *Länsstyrelsen* inte förslaget att via en omfördelning av medel från grundläggande betaltjänster finansiera koordinatörerna. Däremot är det viktigt att det finns en samverkan mellan dessa områden.

Region Skåne är positiv till att inrätta regionala bredbandskoordinatorer. *Västra Götalandsregionen* anser att detta är utmärkt. *Region Blekinge* tillstyrker utredningens förslag.

Växjö kommun anser att tillsättandet av bredbandskoordinatorer är betydelsefullt.

Hela Sverige ska leva tillstyrker att bredbandskoordinatorer tillsätts på regional nivå.

Förslag: Bredbandskoordinatorerna placeras hos den som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet.

Bedömning: Även på regional nivå behövs samverkan.

PTS menar att om bredbandskoordinatorerna placeras hos det organ som har regionalt utvecklingsansvar är det viktigt att inkludera länsstyrelsen i det regionala bredbandsarbetet i de fall länsstyrelsen inte har detta ansvar. En uppgift för bredbandskoordinatorerna skulle kunna vara att samverka mellan länen och regionerna. *PTS* vill dessutom starkt betona samverkan mellan grundläggande betaltjänster och bredbandsutbyggnaden, samt att utvecklingen av lokal och regional kommersiell service i högre grad samordnas med både bredband och betaltjänster.

Länsstyrelsen i Stockholms län konstaterar att det är länsstyrelserna som beslutar om att bevilja bredbandsstöd. Närheten mellan koordinatör och stödhandläggaren är viktig för regionens utveckling mot det nationella målet. Det kan vara en anledning att överväga att placera bredbandskoordinatorerna hos länsstyrelserna. De länsstyrelser som lämnat synpunkter inom ramen för länsstyrelsernas tillväxtnätverk har tydligt framfört att bredbandskoordinator bör placeras på samma myndighet som handlägger bredbandsstödet. Det är inte självklart att organisationen med tillväxtansvar är den regionala organisation som har bäst erfarenhet av att arbeta med IT-infrastruktur. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* är överens med Regionförbundet om att regional bredbandssamordnare ska vara placerad på Länsstyrelsen. Länsstyrelserna är de mest lämpade huvudmännen av följande skäl: de huvudsakliga EU-stöden till bredbandsutbyggnaden handläggs och beslutas av länsstyrelsen; uppföljning av utbyggnad finansierad ur landsbygdsfonden sker genom Landsbygdsprogrammets handläggningsstöd på länsstyrelsen; länsstyrelserna ingår i strukturfondspartnerskapen för regionala fonden; tillsyn och samordning av PBL sker på länsstyrelserna; länsstyrelserna har helhetsansvar för tillståndsgivning enligt miljöbalken; länsstyrelserna har uppdraget att genomföra regionala marknadsanalyser; det underlättar för marknadsaktörerna om kontakter mot staten sker inom samma organisering över hela landet; länsstyrelserna arbetar med

utvecklingsfrågor på landsbygden; länsstyrelserna har uppdraget att verka för jämställdhet genom att kvinnor och män ska vara delaktiga i samhällsplaneringen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att bredbandskoordinatorerna ska placeras på Länsstyrelsen. Motiven härför är huvudsakligen desamma som ovan beskrivs för länsstyrelserna i Stockholms län och Jämtlands län men med följande tillägg: För en god samverkan kring regionala tillväxt- och utvecklingsfrågorna bör bredbandsstödet och investeringsstöd för grundläggande betaltjänster samordnas hos länsstyrelserna; det är viktigt att bygga vidare på befintliga strukturer i stället för att börja om; de regionala digitala agendorna och de regionala serviceprogrammen säkerställer samordning och ger paraplyet för olika stöd och utvecklingsinsatser. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att länen / regionerna själva bör komma överens om vem som ska leda arbetet regionalt. Länsstyrelsen menar att det finns anledningar att behålla befintliga strukturer och arbetssätt för att kunna ta tillvara och utveckla det arbete som gjorts under föregående programperiod. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser det är naturligt att bredbandskoordinatorerna placeras hos den som har ansvar för landsbygdsprogrammet, regionalfondsprogrammet och de regionala utvecklingsmedlen. Likaså finns det skäl att koordinatören har nära koppling till handläggaren av de statliga stöden och kommande strukturfondsmedel. *Länsstyrelsen i Örebro län* ser positivt på att inrätta koordinatörer men delar inte utredningens uppfattning om deras placering hos dem som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet. Koordinatören bör placeras på länsstyrelsen. Närheten mellan koordinatören och stödansvariga inom Landsbygdsprogrammet är betydelsefull. En av orsakerna till att Örebro län är bland de främsta i landet vad gäller fibertäckning, är en effekt av det nära samarbetet mellan bredbandssamordning och handläggning av stöden som varit möjligt i och med hanteringen inom en och samma myndighet. Länsstyrelsen anser det är viktigt att bygga vidare på dessa befintliga strukturer. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att bredbandskoordinatorerna bör vara placerade på länsstyrelserna. Argumenten är desamma som ovan nämns för övriga länsstyrelser.

Region Skåne stödjer förslaget att koordinatörerna blir placerade hos den som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet. *Västra Götalandsregionen* menar att placera bredbandskoordinatören hos den som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet känns logiskt. Bredbandsutveckling och it-utveckling är en tillväxt- och utvecklingsfråga i dagens samhälle. *Region Halland* ser positivt på koordinatörernas placering vid den myndighet som har det regionala utvecklingsansvaret. Regionen anser dock att koordinatörernas tänkta arbetsuppgifter redovisas med för hög detaljeringsgrad, regionala förutsättningar måste ges mer utrymme.

Region Blekinge stödjer förslaget om placering i den organisation som ansvarar för de regionala utvecklingsfrågorna. *Regionförbundet Örebro* tillstyrker att den regionala samordningen kopplas till den som har det regionala utvecklingsansvaret.

Östra Göinge kommun anser det vara synnerligen angeläget att mycket fokus läggs på den regionala nivån och att det sker genom en nära koppling till det regionala tillväxtarbetet. Sker en satsning på den regionala nivån så är möjligheterna stora att den digitala utvecklingen får ännu större kraft på den lokala nivån.

IT Norrbotten menar att placeringen av regional bredbandssamordnare vara felaktig. I Norrbotten är det IT Norrbotten som hos sig har en regional bredbandssamordnare. Om utredningens förslag skulle gälla, så slås därför en väl fungerade organisationsstruktur sönder i Norrbotten. IT Norrbotten anser att det måste finnas undantag på organisationsstrukturen beroende på lokala och regionala förutsättningar. *SKL* menar att tillskjuta resurser till de regionalt utvecklingsansvariga myndigheterna för perioden fram till 2020 är en bra investering.

Bedömning: Varje kommun bör ha en bredbandssamordnare som samordnar kommunernas olika verksamhetsdelar så att de kommunicerar och ta hänsyn till bredbandsperspektivet i samtliga relevanta sammanhang.

PTS delar utredningens bedömning.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att det behövs samordning på lokal nivå. Tydligast är det i län där kommunerna är små och där dessa behöver uppdrag och resurser. Tyvärr föreslår utredningen ingen finansiering till kommunerna vilket Länsstyrelsen anser är nödvändigt. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* välkomnar förslaget men anser att hur förslaget ska genomföras är något otydligt. Länsstyrelsen anser att den regionala bredbandskoordinatören bör knyta de kommunala aktörerna till sig. Kommunerna har mycket olika modeller för bredbandssamordning, men när samordning saknas anser Länsstyrelsen att en ansvarig samordnare behöver utpekas. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att en lägsta nivå för kommunerna är att ha en utsedd kontaktperson mot den regionala nivån som även kan delta i regionala möten kring IT-infrastruktur. Denna person kan representera flera kommuner.

Landstinget Gävleborg är frågande till om det inom respektive kommuns ekonomiska ramar är realistiskt med ett generellt tillsättande av

breddbandssamordnare, om så än på deltid. *Västra Götalandsregionen* anser att förslaget är utmärkt. *Region Halland* kan inte nog betona den nyckelroll som kommunerna har och vikten av kommunens engagemang.

Växjö kommun anser att tillsättandet av kommunal breddbandssamordnare är av stor betydelse för kommuner, samt att kommunerna erbjuds betydelsefull kunskap från statligt håll om breddbandsutbyggnaden. *Älvdalens kommun* gillar förslaget.

Hela Sverige ska leva tillstyrker förslaget att breddbandssamordnare / fiberlotsar tillsätts på kommunal nivå. Organisationen anser att en så kallad "helpfunktion" för fiberföreningarna ska etableras.

Förslag: Ett särskilt stöd föreslås för tillsättande av breddbandskoordinatorer på regional nivå och ett utökat ansvar för Breddbandsforum. De årliga kostnaderna kan beräknas till 17 750 000 kronor för riket som helhet.

Medel omfördelas från anslaget 2:3, Grundläggande betaltjänster och kanalisationsstödet till förmån för genomförandet av den organisation vi föreslår.

Lantmäteriet har utifrån uppgifterna i utredningen svårt att bedöma hur myndighetens insats rörande stöd till de nationella stödfunktionerna och breddbandskoordinatorerna bör finansieras. Enligt *PTS* framstår de föreslagna kostnaderna på nationell nivå som alltför låga. En helårsarbetskraft kostar 1 000 000 SKR, inte 750 000 SKR som är utredningens uppfattning. *PTS* har vissa farhågor vad gäller förslaget till finansiering genom att överföra medel från anslag 2:3 Grundläggande betaltjänster. *PTS* räknar med att myndigheten under de närmaste åren kommer att behöva använda merparten av dessa medel, men utesluter inte att det kan finnas visst utrymme för finansiering av breddbandskoordinatorer genom att medel förs från anslag 2:3. *PTS* genomför ett arbete för att bättre kunna bedöma finansieringsbehovet inom området grundläggande betaltjänster, resultatet presenteras i månadsskiftet november / december 2014.

Länsstyrelsen i Stockholms län menar att arbetet med breddbandsfrågan på regional nivå sannolikt förutsätter resurser motsvarande en heltidstjänst. Det kan också finnas synergier i att dra nytta av den kompetens som arbetar med betaltjänster. *Länsstyrelsen i Skåne län* menar att det finns en risk med att använda medel från grundläggande betaltjänster om det påverkar stödet för kontanthantering negativt. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* ser en risk för att medlen för aktiva insatser minskar. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* bedömer att länet kan vara i behov av

resurser motsvarande minst två heltidstjänster. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* är tveksam till att ta utvecklingsmedel för att finansiera central och regional samordning och menar att om finansiering via anslaget 2:3 ska ske måste en utredning av förordningen och konsekvenserna av den först ske. Länsstyrelsen är generellt tveksam till att ta just landsbygdens utvecklingsmedel till betaltjänster för att finansiera regional och central samordning. Utredningen har dock en övertro på att behovet av medel till grundläggande betaltjänster skulle minska i omfattning i förhållande till bredbandsutbyggnaden. Länsstyrelsen anser att ett statligt stöd till de regionala bredbandskoordinatorerna är nödvändigt och vill peka på behovet av ett statligt stöd också till de kommunala samordnarna.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att modellen för finansiering kan vara rimlig, förutsatt att samordningsansvaret på regional nivå hamnar hos Länsstyrelsen. Insatserna kring bredbandsutbyggnad och tillgången till grundläggande betaltjänster behöver samordnas allt mer regionalt.

Länsstyrelsen i Örebro län är tveksam till att ta landsbygdens utvecklingsmedel till betaltjänster för att finansiera central och regional samordning. Att behovet av medel till grundläggande betaltjänster skulle minska i omfattning i förhållande till bredbandsutbyggnaden är inte helt givet i det kortare perspektivet. Dessutom menar Länsstyrelsen att statlig finansiering av regionala bredbandskoordinatorer är nödvändig.

Länsstyrelsen i Dalarnas län menar att det inte finns utrymme för att omfördela medel från anslaget 2:3 grundläggande betaltjänster till bredbandsarbetet. Med tanke på den begränsade tillgången inom kanalisationsstödet antar länsstyrelsen att merparten föreslås tas från betaltjänstanslaget, vilket länsstyrelsen inte bedömer möjligt.

Länsstyrelsernas arbete med grundläggande betaltjänster är också en viktig del i den digitala agendan. Länsstyrelsen gör bedömningen att majoriteten av medlen inom betaltjänstanslaget kommer att behövas framöver för att förbättra tillgängligheten till grundläggande betaltjänster.

Landstinget Gävleborg menar att det är väsentligt att staten tar ett större kostnadsansvar för att tillförsäkra bredbandsutbyggnaden i glesbygdsområden. *Region Skåne* invänder mot att koordineringsfunktionen finansieras genom att ta från anslaget 2:3 för kanalisationsstöd. Regionen ser positiva effekter på statlig medfinansiering av kanalisation i Skåne. *Landstinget i Västerbottens län* konstaterar att av alla de förslag som utredningen lägger är det enbart den regionala och nationella nivån som finansieras med statliga medel. Detta strider enligt landstingets uppfattning mot finansieringsprincipen. Dessutom menar landstinget att om förslagen genomförs leder det till större kompetensklyftor mellan kommunerna eftersom glesbygdskommunerna av finansiella och kompetensmässiga skäl har

svårare än tätortskommuner att prioritera, inrätta och besätta funktion som bredbandssamordnare. *Västra Götalandsregionen* konstaterar att utredningen inte nämner några finansieringsmöjligheter för de kommunala bredbandssamordnarna, trots att det är de som tillsammans med byanäten gör det mesta av arbetet. Regionen anser det vore bra att kunna ge någon form av finansiering även till de kommunala insatserna. *Region Halland* bedömer att statligt stöd för tillsättande av bredbandskoordinatorer på regional nivå är positivt. *Region Blekinge* vänder sig mot att finansiera bredbandskoordinatorer genom att ta medel från anslaget för kanalisationsstöd. Regionen anser det är nödvändigt att avsätta resurser för bredbandssamordnare i kommunerna.

Göteborgs stad påtalar vikten av att statlig finansiering skjuts till även för lokal bemanning enligt betänkandets föreslagna organisation.

Cooperation ifrågasätter kraftigt att använda kanalisationsstödet till att finansiera organisering. Det är viktigt att bredbandsutbyggnad definieras som ett tillväxtområde och ska därför inkorporeras i de befintliga stöden för regional tillväxt och utveckling. *Hela Sverige ska leva* anser att kanalisationsstödet inte bör användas för att finansiera organiseringen, detta bör finansieras via politiken för regional tillväxt och utveckling.